

Rola twórczości muzycznej w rozwoju dziecka.

Muzyka w życiu człowieka pełni zasadniczą rolę. Towarzyszy mu przez całe jego życie. Często obcujemy z nią nie zdając sobie z tego w pełni świadomości. Muzyka dla człowieka może być źródłem radości i smutku, zadowolenia, zadumy nad sensem życia, refleksji i goryczy. Zawsze też towarzyszy człowiekowi w czasie pracy, nauki, zabawy. Często nie zdajemy sobie z tego sprawy, że muzyka wzbogaca nasze przeżycia emocjonalne, wpływa na rozwój motoryczny dziecka, na jego rozwój intelektualny, społeczny, rozwija także aktywność twórczą. Pedagodzy, którzy pracują z dziećmi, uczą ich muzyki np. w szkołach muzycznych obserwując dzieci zauważyli, że dzieci te są lepiej rozwinięte intelektualnie, przede wszystkim są bystre, potrafią się bardzo intensywnie skupić, mają bardzo bogatą wyobraźnię, muzyka ma na nie silny wpływ, często poddają się jej terapeutycznemu działaniu, stają się pod jej wpływem spokojniejsze.

Oprócz tego słuchanie muzyki, aktywny udział dziecka w tworzeniu rozwija pamięć muzyczną, wyobraźnię i ogólną wrażliwość estetyczną, dlatego też te dzieci reagują na zbyt głośną muzykę, mają większe niż inne dzieci poczucie piękna, potrzebę przebywania w pięknych wnętrzach, słuchania muzyki w ładnym otoczeniu oraz potrzebę kontaktu ze sztuką na co dzień.

Trzeba sobie uświadomić, że nasze dzieci są bardzo muzykalne, mają słuch, nie mają natomiast możliwości rozwoju swoich zdolności, dlatego też należy podkreślić ogromną rolę nauczycieli i rodziców w kształtowaniu wrażliwości muzycznej swoich dzieci. Rozwijanie uzdolnień muzycznych jest rzeczą stosunkowo prostą. Najłatwiej to osiągnąć poprzez śpiewanie codziennie piosenek. Każda mama może to czynić każdego dnia niezależnie od warunków i okoliczności. Chodzi tu o śpiewanie, a nie włączanie radia czy magnetofonu. Śpiew jest także podstawową formą aktywności muzycznej w przedszkolu.

Patrząc na śpiew od strony historycznej można zauważyć, że głos ludzki jest najstarszym instrumentem muzycznym. Najpierw człowiek posługiwał się swoim głosem zanim nauczył się grać na instrumentach. Głos, a szczególnie śpiew służy do porozumiewania się, odzwierciedlania swoich uczuć, nastrojów. Śpiew uspakaja, pobudza, ilustruje radość, strach i wzruszenie. Najprostszym utworem muzycznym, w którym dziecko wykorzystuje śpiew jest piosenka. Piosenka łączy w sobie muzykę i słowo, jest krótka, dlatego dziecko jest w stanie ją zrozumieć, przeżyć, zapamiętać i odtworzyć. "Piosenka jest źródłem emocji i estetycznych przeżyć z jednej strony, z drugiej zaś

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

doskonałym materiałem, na podstawie którego wyjaśniane są najprostsze zjawiska muzyczne, takie jak: rytm, melodia, dynamika, jest także doskonałym materiałem służącym do kształtowania głosu dziecka".

Muzyka daje się doskonale integrować z innymi formami aktywności dziecka. Można ją stosować w celu wzbogacenia pozytywnych emocji w kontaktach z dziećmi, dla tworzenia wspólnej działalności twórczej. Innym razem może rozbudzać dziecko intelektualnie w celu poznania przyrody, bliskiego mu środowiska. Muzyka i piosenka marszowa mobilizują do ruchu, dlatego można ją wykorzystać przy różnych okazjach.

Zajęcia muzyczno - ruchowe stwarzają wielkie możliwości ruchowe dla dzieci, szczególnie w wieku przedszkolnym. Same zajęcia ruchowe pozwalają dzieciom rozładować olbrzymią w tym wieku potrzebę ruchu, a także wpływają pozytywnie na ich rozwój biologiczny.

Rozwijanie zainteresowań muzycznych w dużej mierze zależy od tego jaki był pierwszy kontakt z muzyką, ponieważ ukształtowana potrzeba kontaktu z muzyką zaowocuje w przyszłości, pomoże w trudnych chwilach, uczyni życie bogatszym i bardziej wartościowym.

Dziecko słuchając muzyki uczy się ją przeżywać, a zarazem odkrywa w sobie własne uczucia i emocje. Podczas zajęć ruchowych, do których włączona jest muzyka dziecko nabiera płynności ruchów, łatwiej zapamiętuje kombinacje, a zarazem pamięć jego jest bardziej plastyczna. Poprzez ruch podczas muzyki dziecko ma także możliwość wyrażania samego siebie w formie najbardziej naturalnej dla człowieka, czyli w ruchu. Ponadto dzięki ćwiczeniom z partnerem dziecko uzyskuje łatwość nawiązywania kontaktów z rówieśnikami oraz poznaje siłę i możliwości ruchowe samego siebie, jak i partnera. W konsekwencji przedszkolak wyzbywa się w ten sposób kompleksów i zahamowań. Nabiera większej pewności siebie oraz buduje swój pozytywny obraz i staje się bardziej otwarte na przekazywane mu możliwości.

Wszystkie te walory wychowania przez muzykę dostrzegł i wykorzystał Carl Orff (1895 - 1986) kompozytor i pedagog niemiecki. To co charakteryzuje jego system, to wykorzystanie pewnych form wychowania muzycznego takich jak : gra na instrumentach, ruch przy muzyce, tworzenie muzyki, integracja form wychowania muzycznego i innych przedmiotów nauczania z tymi formami. Rzadziej natomiast system sięga po śpiew i słuchanie muzyki (więcej szczegółów dotyczących tego systemu można znaleźć w "Jesiennych nutkach"

R. Majewskiego, który poświęcił I rozdział temu zagadnieniu).

Carl Orff zakłada, że wszelka działalność muzyczna dla dzieci powinna być inspirowana naturalnymi potrzebami, a podstawową działalnością dziecka jest zabawa, która może w dużym stopniu zawierać w sobie elementy działalności twórczej, ekspresji i gry. Na taką zabawę składają się : słowa, własne kompozycje, śpiew i taniec. Ćwiczenia z udziałem mowy, kształtowanie prawidłowej dykcji prowadzi do wielostronnego kontaktu z mową i językiem. Przedstawiane ruchem i rytmem znaczenie słów, zdań, rymów pomaga dzieciom w realizacji ich własnych pomysłów, w werbalnym wyrażeniu własnych pomysłów, myśli i nastrojów.

Zajęcia muzyczne mogą być także realizowane w łączności z zajęciami plastycznymi. Podczas słuchania muzyki dziecko ma możliwość przelania na papier swoich przeżyć wywołanych przez muzykę. Dziecko posługując się barwną plamą lub kreską jest w stanie wyrazić nastrój i dynamikę słuchanego utworu.

Muzyka w przedszkolu może być także potraktowana jako swoista terapia. Umiejętnie dobrana muzyka "wycisza" nadmierne emocje negatywne i pobudza do pozytywne. Profilaktyka muzyczna jest tą formą, w której nie istnieje przymus uczestnictwa, a odpowiednie dozowanie wspomaga rozwój emocjonalny dziecka. Wykorzystując tę metodę oddziaływania na dzieci, należy pamiętać o umiejętnym doborze muzyki oraz o zróżnicowanych formach jej odbierania i uprawiania.

Zajęcia w zakresie muzykoterapii są szczególnie przydatne w grupie najmłodszej (dzieci 3 letnie). W ten sposób można ułatwić dzieciom przebieg procesu adaptacyjnego w nowej placówce. Im bogatszy jest repertuar tym bardziej będą umuzykalnione dzieci, a proces przystosowawczy do przedszkola będzie przebiegał znacznie szybciej i łagodniej.

Muzyka ma ogromny wpływ na rozwój dziecka, stwarza dzieciom możliwości artystycznego wyżycia się, kompensowania braków w zakresie zaspakajania potrzeb ekspresyjnych, podniesienia poczucia własnej wartości i potrzeb uznania. Słuchanie muzyki uczy dzieci koncentracji uwagi, umiejętności słuchania i współodczuwania. Dobrze prowadzona nauka muzyki przyczynia się do rozwijania różnych sposobów zachowań przydatnych dla człowieka i wykraczających daleko poza obcowanie z muzyką.

Z przedstawionych treści wynika, że muzyka oddziałuje na różne sfery w życiu

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

człowieka. Przyczynia się do wzbogacenia jego przeżyć, wyrażania ich poprzez taniec i ruch. Pomaga także w rozwoju intelektualnym dziecka. Potrafi wyciszyć w człowieku negatywne emocje, a pozytywne jeszcze bardziej rozwinąć.

Dziecko od najmłodszych lat przejawia potrzebę kontaktu z muzyką, ponieważ pobudza ona jego aktywność, inspiruje i stwarza warunki do improwizacji, a przez nią ułatwia rozumienie muzyki oraz przyspiesza jego rozwój. Częste włączanie zajęć muzyczno □ ruchowych umożliwia dzieciom wyrażanie uczuć, przeżyć, wyrażanie samego siebie.

Można zatem przyjąć, że muzyka i zajęcia muzyczno □ ruchowe są pożądanym elementem w pracy z dzieckiem w wieku przedszkolnym. Powinny one zaistnieć, aby przyniosły zamierzony efekt w ich rozwoju.

Opracowała Jolanta Dudzik